

Eiler Nystrøm

Går man i dag på indkøb i Rema1000 på Jyllingevej, er det svært at forestille sig, at her for bare små 100 år siden lå en række villaer ud til noget som nærmest må betegnes som en markvej. Vejen hed dengang Godthaabsvej og på adressens nr. 426 (fra 1939 Jyllingevej 66) lå en hvid villa lidt tilbagetrukket fra vejen.



Godthaabsvej fotograferet omkring 1907. Nr. 426 ligger bag træerne til højre for den hvide villa i midten af billedet. Det meste erstattet i dag af nybyggeri. Foto: Det kgl. Bibliotek

Denne villa tilhørte historikeren og arkivaren Eiler Nystrøm, som mange Vanløse-borgere måske mest kender fra hans lille bog om Vanløse, *Vanløse, et historisk Rids* fra 1920, som blev udgivet i anledning af Vanløse Grundejerforenings 25 års jubilæum (genoptrykt i 1986 af Vanløse lokalhistoriske Forening). Her levede han og hustruen siden begyndelsen af 1900-tallet til han døde i 1948, og her opfostrede de deres tre børn Arne (arkitekt, 1900-1979), Vibeke (1904-1974) og Helge (1909-1963). Det ser i øvrigt ud til, at datteren, der forblev ugift, boende i huset til sin død.

Frants Eiler Nystrøm fødtes i beskedne kår den 2. Marts 1874 i det dengang berygtede Holmensgade (nu Bremerholm) i København som søn af skomagersvend Johan Magnus

Nyström (1844-1908) og hustru Anna Cicilia f. Pehrsson (1843-1886), begge født i Skåne og indvandret i 1863. Familien flyttede kort efter sønnens fødsel til en af de værste stræder i København, Lille Brøndstræde (nr. 7), i et kvarter præget af fattigdom, høj børnedødelighed, skumle værtshuse og prostitution.



Lille Brøndstræde i 1890 set mod Landemærket fra hjørnet af Store Brøndstræde. Foto: Før og nu 3. årg.

De fattige forhold i hjemmet gjorde, at Nyström tidligt måtte han klare sig selv, og han påtog sig forskellige kontorjobs, samtidig med han ivrigt studerede historiske dokumenter på bibliotekerne og fulgte forelæsninger på Københavns universitet. Det lykkedes ham at blive student i 1897, privat dimitteret af orientralisten, professor Søren Sørensen (1848-1902), som han havde lært at kende på universitetet. Samme år blev Erslev cand.phil. I 1900 indgik han ægteskab med Ida Gottfriede Maren Petersen (f. 13. oktober 1875 på Frederiksberg, d. 7. april 1957 i Vanløse) datter af cand.pharm. Peter Severin Petersen (1847-1918) og Charlotte Louise Ovesen (1836-1926).



Søren Sørensen. Foto: Wikipedia

Efter nogle rejser til bl.a. Normandiet blev Erslev ansat i 1898 som afskriver og registrator ved Rigsarkivet, men forlod stillingen efter 9 år vistnok på grund af de ringe arbejdsforhold. Han blev dog genansat som underarkiver i 1919, fra 1931-1939 som arkivar. I 1918 blev han dr.phil. på afhandlingen *Den danske Komedies Oprindelse*, et yderst grundigt værk, hvori det lykkedes ham at fremdrage adskillige hidtil ukendte kilder.

Denne grundighed præger i det hele taget hans mange bøger og artikler især inden for personalhistorie, teaterhistorie og topografi. Af personalhistoriske udgivelser bør nævnes *Chr. Fr. v. Beck og hans Slægt* (1907), *Guldsmed Anton Michelsen* (1909), *Industrihistorikeren Camillus Nyrop* (1922) og *Biografiske Efterretninger om Peter Munthe Bruns og Ane Munchs Slægt paa fædrene og mødrene Side* (1910). Teaterhistorien blev – foruden doktor-afhandlingen fra 1918 – behandlet i *Den danske Komedies Oprindelse. Om Skuepladsen og Holberg* (1918), hvortil sluttede sig udgaven af *Skuespiltekster fra Komediehuset i Lille Grønnegade* i fem bind 1920-1924, og mere bredt i *Offentlige Forlystelser i Frederik VI's Tid* (1910—1913). På det topografiske område skrev han bl.a. om København, Søllerød, Gentofte, Lyngby og – som sagt – Vanløse. I 1938 udkom *Fra Nordsjællands Øresunds-kyst* og i 1942-1953 trebindsværket om Frederiksberg.

Også som udgiver var Nystrøm yderst flittig. I flæng kan foruden ovennævnte skuespiltekster nævnes *Luxdorps Dagbøger* (1915-30), *Epistolæ et acta ad vitam Tychoonis Brahe pertinentia* (1928) og *Holbergs egenhændige Vota som Universitetsprofessor* (1922).

Eiler Nystrøm var også aktiv i adskillige selskaber, bl.a. Det kongelige danske Selskab for Fædrelandets Historie, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Kildeskriftselskabet, Selskabet for dansk Kulturhistorie, Selskabet for dansk Teaterhistorie og Holberg-Samfundet, som han var formand for i årene 1938-1947.

I 1944 modtog han en medalje fremstillet af E. Utzon-Frank specielt til ham i anledning af hans 70-års dag med en hilsen fra mange fagfæller, venner og bekendte, heriblandt flere Vanløse-borgere: Forfatterinden Thit Jensen, planteskoleejer Hastrup og kommunelæge Aage Ortved Andersen.

Eiler Nystrøm døde i hjemmet den 13. oktober 1948 og bisattes fra Søndermark krematorium den 16. oktober på Solbjerg Parkkirkegård, hvor hans hustru, sønnen Helge og datteren Vibeke også ligger begravet. Den fælles gravsten kan endnu ses på kirkegården.



Eiler Nystrøm. Foto: Ukendt

